Cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth laith Gymraeg yn Ysgol Bro Banw

Dogfen Ymgynghori

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire
County Council

Croeso i'r ddogfen ymgynghori hon ynglŷn â diwygiadau arfaethedig i'r ddarpariaeth iaith yn Ysgol Bro Banw.

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn gwerthfawrogi barn rhieni, gwarcheidwaid, dysgwyr, staff, llywodraethwyr a'r gymuned ehangach, ac mae'n cydnabod pwysigrwydd ymgysylltu ystyrlon wrth ystyried newidiadau sy'n effeithio ar addysg plant.

Mae'r ymgynghoriad hwn yn rhoi cyfle i bob parti â diddordeb ddeall y cynnig, y rhesymeg dros newid a sut maent yn cyd-fynd â blaenoriaethau lleol a chenedlaethol ar gyfer addysg ddwyieithog.

Bwriad y wybodaeth a nodir yn y ddogfen hon yw esbonio'r cynnig yn glir ac yn dryloyw, gan gynnwys y cyd-destun y maent wedi'u datblygu ynddo a'r goblygiadau posibl i ddysgwyr a theuluoedd.

Rydym yn eich annog i ddarllen y ddogfen yn ofalus ac i rannu eich barn yn ystod y cyfnod ymgynghori. Bydd yr holl ymatebion a dderbynnir yn cael eu hystyried fel rhan o'r broses benderfynu.

Diolch am gymryd yr amser i ymgysylltu â'r ymgynghoriad hwn ac am gyfrannu at ddyfodol addysg yn eich cymuned.

Os oes angen y wybodaeth hon arnoch yn Saesneg, mewn print bras, mewn Braille, neu fel recordiad sain, cysylltwch â'r Adran Addysg a Hamdden.

E-bost: csca@sirgar.gov.uk

- Mae fersiwn sy'n addas i blant o'r ddogfen ymgynghori hon hefyd ar gael.
- Mae Crynodeb Gweithredol sy'n rhoi trosolwg o'r cynnig ar gael ar dudalen 6.

Geirfa o Fyrfoddau

ADY	Anghenion Dysgu Ychwanegol
RhD	Rhif Derbyn
CSC	Cyngor Sir Caerfyrddin
CG	Cynradd Gymunedol
DI	Dwy Iaith
FfDI	Ffrwd Dwy Iaith
CS	Cyfrwng Saesneg
Estyn	Arolygiaeth Ei Fawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
CALI	Cyfwerth ag amser llawn
ALI	Awdurdod Lleol
MCYC	Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru
RhMY	Rhaglen Moderneiddio Addysg
RhC	Rhif ar y Gofrestr
CYBLD	Data Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion
CBGY	Cyfrifiad Blynyddol Gweithlu Ysgolion
RhA	Rhan amser
CTY	Cod Trefniadaeth Ysgolion 2026
CSCA	Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg
LIC	Llywodraeth Cymru
CC	Cyfrwng Cymraeg

*Yn y ddogfen hon, defnyddir y termau ***y Cyngor*** a'r ***Awdurdod Lleol*** yn gyfnewidiol ac yn cyfeirio at Gyngor Sir Caerfyrddin.

Ymgynghoriad ar ddiwygio'r ddarpariaeth iaith Gymraeg yn Ysgol Bro Banw

Rhagair

Ar 4 Gorffennaf 2022, yn unol â chynlluniau strategol Llywodraeth Cymru, lansiodd yr Awdurdod Lleol Cynllun Strategol Cymraeg Mewn Addysg (CSCA) Sir Gaerfyrddin, gan amlinellu ei weledigaeth ar gyfer Sir Gaerfyrddin ddwyieithog. Cymeradwywyd y cynlluniau hyn gan Lywodraeth Cymru ar 27 Gorffennaf 2022. Er mwyn cyflawni'r weledigaeth hon, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ehangu addysg cyfrwng Cymraeg fel bod mwy o blant a phobl ifanc yn dod yn hyderus yn y Gymraeg a'r Saesneg ac yn gallu defnyddio'r ddwy iaith gyda'u teuluoedd, yn eu cymunedau ac yn y gweithle.

Gyda hyn mewn golwg, mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i ddarparu'r addysg a'r cyfleoedd gorau posibl i bob cymuned, wedi'i arwain gan amcanion clir sy'n hyrwyddo dysgu o ansawdd uchel. Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cefnogi'n llawn y nod i bob disgybl siarad Cymraeg a Saesneg yn annibynnol. Byddwn yn parhau i ddarparu gwasanaethau sy'n sicrhau dysgu o ansawdd uchel i blant, pobl ifanc ac oedolion ledled y sir, gan helpu pob dysgwr i gyrraedd ei lawn botensial yng nghyd-destun dwyieithog unigryw Sir Gaerfyrddin.

Mae'r Awdurdod Lleol yn cefnogi nid yn unig y weledigaeth leol hon, ond hefyd yr uchelgais ehangach ar gyfer Cymru ddwyieithog. Ar 10 Gorffennaf 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Cymraeg 2050:Miliwn o Siaradwyr, sy'n nodi'r nod cenedlaethol o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'r strategaeth yn canolbwyntio ar dair thema allweddol:

- Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg
- Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg; ac
- Creu amodau, seilwaith a chyd-destun ffafriol

Mae'r themâu hyn yn llywio ein gwaith yn lleol, gan ein helpu i ddatblygu system addysg sy'n cefnogi, datblygu a chynnal dwyieithrwydd.

Yn 2025, cyflwynodd Llywodraeth Cymru Deddf Y Gymraeg ac Addysg(Cymru) gan gryfhau'r ymrwymiad cenedlaethol i roi cyfle i bob dysgwr ddod yn siaradwr Cymraeg hyderus. Mae'r Ddeddf yn gosod disgwyliadau clir ar gyfer ehangu addysg cyfrwng Cymraeg, yn cyflwyno fframwaith cenedlaethol ar gyfer disgrifio sgiliau Cymraeg, ac yn

gosod dyletswyddau ar awdurdodau lleol ac ysgolion i gefnogi dysgwyr ar hyd llwybr Cymraeg diffiniedig.

Mae'r ddeddfwriaeth hon yn atgyfnerthu nodau *Cymraeg 2050 a* CSCA Sir Gaerfyrddin, gan ddarparu sylfaen statudol ar gyfer datblygiad parhaus addysg ddwyieithog ar draws y sir.

Mae'r cynnig hefyd yn cefnogi egwyddorion Cwricwlwm i Gymru drwy gryfhau sgiliau iaith Gymraeg dysgwyr mewn ffyrdd sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at y Pedwar Diben, gan eu galluogi i dyfu fel dysgwyr uchelgeisiol galluog; cyfranwyr creadigol mentrus; dinasyddion gwybodus moesegol; ac unigolion iach hyderus o fewn cymdeithas ddwyieithog, tra hefyd yn ehangu eu profiadau diwylliannol a'u gwerthfawrogiad.

Er mwyn cefnogi CSCA Sir Gaerfyrddin a pholisïau cenedlaethol sy'n anelu at symud ysgolion ar hyd y continwwm iaith Gymraeg, mae'r ddogfen ymgynghori hon yn amlinellu cynigion sy'n ymwneud â newidiadau yn y ddarpariaeth iaith yn Ysgol Bro Banw.

Bydd yr ymgynghoriad yn dilyn Cod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru (2026) a bydd yn cynnwys yr holl bartïon sydd â diddordeb a nodwyd. Bwriad y wybodaeth yn y ddogfen hon yw esbonio'r cynigion ar gyfer eich ysgol yn glir a'ch cefnogi i ymgysylltu â'r broses ymgynghori.

Diolch am gymryd yr amser i ddarllen y ddogfen hon ac am eich ymgysylltiad â'r ymgynghoriad pwysig hwn.

Owain Lloyd
Cyfarwyddwr Addysg a Hamdden
Cyngor Sir Caerfyrddin

Crynodeb Gweithredol

Mae'r Crynodeb Gweithredol hwn yn rhoi trosolwg o'r cynnig, y rhesymau dros newid, a sut y gallwch gymryd rhan yn yr ymgynghoriad.

Pwrpas yr ymgynghoriad hwn

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn ymgynghori ar gynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw. Mae'r ymgynghoriad hwn yn rhoi cyfle i ddisgyblion, rhieni, gwarcheidwaid, staff, llywodraethwyr a'r gymuned ehangach ddeall y cynnig, pam ei fod yn cael ei ystyried, ac i rannu eu barn cyn i unrhyw benderfyniad gael ei wneud.

Nid oes unrhyw benderfyniad wedi'i wneud ar hyn o bryd. Bydd yr holl ymatebion a dderbynnir yn ystod y cyfnod ymgynghori yn cael eu hystyried yn ofalus cyn i'r Cyngor benderfynu a ddylid bwrw ymlaen, diwygio'r cynnig, neu beidio â chymryd unrhyw gamau pellach.

Sefyllfa bresennol (Status Quo)

Ar hyn o bryd mae Ysgol Bro Banw yn darparu model iaith gymysg. Mae'r rhan fwyaf o'r dosbarthiadau yn Prif Iaith-Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1), gyda dau ddosbarth Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3). Mae hyn yn golygu bod plant yn dilyn gwahanol lwybrau iaith o oedran ifanc.

Er bod y model hwn wedi gweithio i rai teuluoedd, nid yw'n darparu llwybr Cymraeg cyson ar draws yr ysgol, yn enwedig yn y blynyddoedd cynnar. Mae tystiolaeth gan Estyn a Llywodraeth Cymru yn dangos mai trochi Cymraeg cynnar yw'r ffordd fwyaf effeithiol o gefnogi datblygiad dysgwyr dwyieithog hyderus.

Y cynnig

Mae'r Cyngor yn cynnig gwneud **newid rheoledig** i'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw. Mae'r cynnig fel a ganlyn:

1. **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin i Flwyddyn 2)** yn **dod yn Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3)** ar gyfer pob disgybl.

   O flwyddyn 3 ymlaen, byddai rhieni'n gallu dewis un o ddau lwybr:

   1. **Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3),** neu
   2. **Dwy Iaith (Categori 2).**

      - Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno**'n raddol**, bob **blwyddyn**, gan ddechrau gyda'r oed Meithrin ym **mis Medi 2027**.
      - **Byddai disgyblion sydd ar y gofrestr ar hyn o bryd** yn parhau â'u haddysg heb darfu, gan y byddai newidiadau yn berthnasol i grwpiau blwyddyn newydd yn unig wrth iddynt fynd i mewn i'r ysgol.

- Ni fyddai unrhyw newid i'r ddarpariaeth iaith a ddarperir gan y canolfannau arbenigol sydd wedi'u lleoli yn yr ysgol.

Er bod y Cyngor o'r farn bod y cynnig hwn yn bodloni nodau polisi cyfredol a thystiolaeth addysgol orau, amlinellir dulliau amgen yn ddiweddarach yn y ddogfen hon, pob un â'i fanteision a'u hanfanteision posibl eu hunain.

Pam mae'r newid hwn yn cael ei ystyried

Mae'r cynnig yn cefnogi:

- Cwricwlwm i Gymru
- Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin (CSCA) 2022–2032
- Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg
- Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025

Mae'r polisïau hyn yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol i gynyddu mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg ac i gefnogi dysgwyr ar hyd llwybr Cymraeg clir o gamau cynnar yr ysgol.

Manteision addysg ddwyieithog

Mae ymchwil yn dangos bod addysg ddwyieithog:

1. Yn cefnogi datblygiad cryf yn **y Gymraeg a'r Saesneg**.
2. Nid yw'n **niweidio cyrhaeddiad Saesneg**; mae disgyblion yn aml yn cyflawni'r un safonau neu safonau uwch yn Saesneg.
3. Yn gwella **sgiliau meddwl**, gan gynnwys canolbwyntio, cof a datrys problemau.
4. Yn gwella hyder, cyfathrebu a lles.
5. Yn ehangu cyfleoedd yn y dyfodol mewn addysg, cyflogaeth a bywyd cymunedol.
6. Yn cryfhau ymdeimlad plant o **berthyn, hunaniaeth a chysylltiad â Chymru.**

Sut i ymateb i'r ymgynghoriad

Mae'r ymgynghoriad yn rhedeg rhwng **7 Medi 2026 a 20 Hydref 2026**.

Gallwch rannu eich barn drwy:

- Cwblhau arolwg SNAP ar-lein: https://carmarthenshire.welcomesyourfeedback.net/Ysgol_Bro_Banw
- Lenwi'r ffurflen ymateb yn **Atodiad A**
- Anfon ymateb ysgrifenedig drwy e-bost neu bost (ceir manylion ar dudalen 41)

Nid oes angen i chi gytuno neu anghytuno â'r cynnig i gymryd rhan. Croesewir sylwadau, cwestiynau ac awgrymiadau amgen.

Nid yw ymatebion a wnaed yn ystod yr ymgynghoriad hwn **yn wrthwynebiadau**. Os yw'r cynnig yn mynd ymlaen i hysbysiad statudol, bydd cyfnod ar wahân lle gellir cyflwyno gwrthwynebiadau ffurfiol.

Bydd **Adroddiad Ymgynghori** sy'n crynhoi'r adborth a gafwyd ac ymateb y Cyngor yn cael ei gyhoeddi cyn i unrhyw benderfyniad pellach gael ei wneud.

Ymgynghoriad ar ddiwygio'r ddarpariaeth iaith Gymraeg yn Ysgol Bro Banw

1. Diffiniad o gategorïau iaith ysgol

Mae'n nodi bod tri chategori iaith statudol ar gyfer ysgolion: **Prif iaith – Cymraeg, Dwy Iaith**, a **Prif iaith – Saesneg, rhannol Gymraeg**, ac yn gwneud darpariaeth ynghylch dynodi'r categorïau iaith hynny, ynghyd â gofynion o ran isafswm yr addysg Gymraeg a ddarperir a nodau dysgu Cymraeg sydd ynghlwm wrth y categorïau.

Mae'r Ddeddf yn categoreiddio ysgolion yng Nghymru yn seiliedig ar eu darpariaeth addysg Gymraeg, gyda'r nod o wella sgiliau Cymraeg pob disgybl. Y tri chategori yw:

Prif iaith Cymraeg (Categori 3):

- Mae ysgolion/ffrydiau yn y categori hwn yn darparu mwyafrif sylweddol o'u haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Trochi 100% Cymraeg yn y Dysgu Sylfaen (Meithrin i Flwyddyn 2)
- O leiaf 80% o'r cwricwlwm i'w gyflwyno yn Gymraeg o Flwyddyn 3 ymlaen.

Dwy iaith (Categori 2):

- Mae'r ysgolion/ffrydiau hyn yn cynnig dull cytbwys, gan ddarparu addysg yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- Y gofyniad yw i o leiaf 50% o'r cwricwlwm gael ei gyflwyno yn Gymraeg.

Prif iaith Saesneg, rhannol Cymraeg (Categori 1):

- Mae ysgolion/ffrydiau yn y categori hwn yn defnyddio Saesneg yn bennaf fel cyfrwng addysgu ond yn cynnwys addysg Gymraeg.
- Rhaid darparu o leiaf 10% o'r cwricwlwm yn Gymraeg.

2. Cyflwyniad / Cefndir / Rhesymeg dros Newid

2.0 Darpariaeth bresennol / Status Quo / Cefndir

Mae Ysgol Bro Banw yn ysgol gynradd gymunedol yn nhref Rhydaman, sy'n darparu addysg i ddisgyblion 3–11 oed ar draws ei safleoedd babanod ac iau. Darpariaeth iaith bresennol yr ysgol yw Prif Iaith-Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1) yn y rhan fwyaf o ddosbarthiadau, ochr yn ochr â dau ddosbarth Prif iaith-Cymraeg (Categori 3), un yn y Dysgu Sylfaen ac un ar gyfer blynyddoedd 3-6.

Mae Ysgol Bro Banw yn gwasanaethu'r dref a'r gymuned gyfagos, gan gynnig addysg gynradd lawn, ac mae'n eistedd o fewn dalgylch ehangach sy'n cynnwys sawl ysgol gynradd arall, gan roi mynediad i deuluoedd at ystod o ddarpariaeth addysgol yn Sir Gaerfyrddin.

Mae'r Awdurdod Lleol yn gyfrifol am sicrhau bod pob disgybl yn derbyn yr addysg orau bosibl, ac mae darparu cyfleoedd dwyieithog cryf yn ganolog i hyn. Mae'r ymrwymiad hwn yn cyd-fynd â Chynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin 2022–2032, sy'n anelu at symud ysgolion ar hyd continwwm y Gymraeg. Er mwyn cyflawni hyn, y ffordd fwyaf effeithiol o ddatblygu dysgwyr dwyieithog hyderus yw trochi plant yn y Gymraeg o oedran ifanc.

2.1 Y Cynnig

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn cynnig gwneud **newid rheoledig** i'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw. Mae'r cynnig fel a ganlyn:

- **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin i flwyddyn 2)** yn **dod yn Prif iaith - Cymraeg (Categori 3)** ar gyfer pob disgybl.
- **Blwyddyn 3 ymlaen**, byddai rhieni'n gallu dewis un o ddau lwybr:
    - **Prif iaith - Cymraeg (Categori 3),** neu
    - **Dwy Iaith (Categori 2).**

    - Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno**'n raddol**, fesul **blwyddyn**, gan ddechrau gyda'r oed Meithrin ym **mis Medi 2027**.
    - **Byddai disgyblion sydd ar y gofrestr ar hyn o bryd** yn parhau â'u haddysg heb darfu, gan y byddai newidiadau yn berthnasol i grwpiau blwyddyn newydd yn unig wrth iddynt ddechrau yn yr ysgol.

    - Ni fyddai unrhyw newid i'r ddarpariaeth iaith a ddarperir gan y canolfannau arbenigol sydd wedi'u lleoli yn yr ysgol.

2.2 Manteision ac anfanteision y cynnig hwn o'i gymharu â'r status quo:

Mae'r canlynol yn nodi crynodeb cytbwys o'r prif fanteision ac anfanteision posibl a nodwyd ar y cam hwn. Mae'r pwyntiau hyn yn adlewyrchu buddion a risgiau ac nid ydynt wedi'u bwriadu i fod yn gynhwysfawr.

Manteision	Anfanteision
Byddai pob disgybl yn cael trochi Cymraeg llawn (Categori 3) o'r Meithrin i flwyddyn 2, ac mae ymchwil yn dangos bod yn arwain at ganlyniadau dwyieithog hirdymor cryfach.	Mae'r newid arfaethedig yn newid dewis sefydledig o lwybr iaith.
Yn helpu i ddatblygu hyder a chymhwysedd dysgwyr yn y Gymraeg yn gynnar, waeth beth fo'r llwybr a ddewiswyd yn ddiweddarach.	Nid yw'n cyd-fynd â'r disgwyliadau polisi cenedlaethol a lleol cyfredol ynghylch ehangu addysg cyfrwng Cymraeg.
Dileu'r rhaniad cynnar rhwng Categori 1 a Chategori 3, gan sicrhau sylfaen ieithyddol gyson.	Byddai'r ysgol yn parhau i weithredu dau lwybr o Flwyddyn 3, gan fod angen amserlenni a threfniadau staffio priodol.
Mae ailgyflwyno dau lwybr – Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) a Dwy Iaith (Categori 2) o flwyddyn 3 yn dal i fod yn cynnig dewis, ond ar bwynt lle mae gan ddisgyblion sylfaen Gymraeg gadarn eisoes.	Dim ond cyflwyno'r llwybr Dwy Iaith (Categori 2) o Flwyddyn 3 y gall ddylanwadu ar ddewis ysgol rhai teuluoedd.
Gall y llwybr Dwy Iaith fod yn fwy deniadol i deuluoedd sy'n dewis Categori 1 ar hyn o bryd.	Byddai rhai disgyblion yn profi pwynt pontio ychwanegol o'i gymharu â'r model presennol, lle dewisir llwybrau ar fynediad.
Gall dechrau cyfrwng Cymraeg cyffredinol arwain mwy o deuluoedd i barhau yn y ffrwd Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) y tu hwnt i flwyddyn 2.	Gellir dehongli dileu llwybr Categori 1 yn y Dysgu Sylfaen fel lleihau cyfleoedd iaith Saesneg.
Mae un model Dysgu Sylfaen yn symleiddio staffio a chynllunio'r cwricwlwm ar gyfer Meithrin i Flwyddyn 2.	Gall gynyddu'r pwysau ar recriwtio staff, hyfforddiant a chapasiti'r gweithlu i ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg o ansawdd uchel yn y blynyddoedd cynnar.
Yn cyd-fynd yn agosach â disgwyliadau polisi cenedlaethol a lleol i gynyddu addysg cyfrwng Cymraeg a gwella canlyniadau dysgwyr.	Gall gweithredu gynnwys costau tymor byr ychwanegol sy'n gysylltiedig â staffio, dysgu proffesiynol ac adnoddau addysgu.
Cefnogi datblygiad y gweithlu trwy alluogi gallu i gael ei adeiladu'n raddol ochr yn ochr â gweithredu.	

2.3 Risgiau a Gwrthfesurau

Fel gyda phob cynnig, mae risgiau posibl yn gysylltiedig â'r cynnig hwn. Mae'r rhain wedi'u nodi isod ochr yn ochr â chamau a allai leihau eu heffaith. Nid yw presenoldeb camau lliniaru yn dileu'r risgiau yn gyfan gwbl.

Mae'r rhain wedi'u hamlinellu isod, ynghyd â chamau lliniaru a awgrymir:

Risg	Sgôr Risg Cynhenid	Camau Lliniaru	Sgôr Risg Gweddilliol
Efallai y bydd rhai rhieni neu warcheidwaid yn dymuno ystyried opsiynau addysgu eraill wrth i'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gael ei datblygu neu ei ehangu.	Canolig	• Newid i'w gyflwyno'n raddol i leihau'r effaith ar ddisgyblion presennol • Ymgysylltu parhaus â rhieni a gwarcheidwaid • Cyfathrebu clir, amserol a hygyrch • Sicrwydd clir ynghylch cymorth i ddysgwyr, gan gynnwys ystyriaeth benodol o gynhwysiant ac anghenion dysgu ychwanegol (ADY) • Darparu gwybodaeth glir am ddilyniant a llwybrau iaith • Monitro symudiad disgyblion a thueddiadau derbyn i nodi ac ymateb i unrhyw faterion sy'n dod i'r amlwg yn gynnar • Cydweithrediad agos rhwng yr ysgol a'r awdurdod lleol i gefnogi cynllunio, rheoli capasiti a gweithredu effeithiol • Cyfathrebu'n glir buddion addysgol a chanlyniadau dysgwyr • Gwybodaeth glir am dderbyniadau, trafnidiaeth a threfniadau talgylch • Adolygu a gwerthuso parhaus o weithredu ac effaith	Isel

Efallai y bydd rhai rhieni neu warcheidwaid yn ystyried opsiynau addysgu amgen, a allai effeithio ar nifer y disgyblion yn Ysgol Bro Banw ac sydd â goblygiadau ar gyllid a lleoedd gweigion.	Canolig	• Ymgysylltu cynnar, clir a pharhaus â rhieni a gwarcheidwaid • Cyflwyno newidiadau fesul cam, ar raglen dreigl • Cyfathrebu clir, hygyrch • Ymgyrch hyrwyddo i helpu rhieni i ddeall manteision addysg ddwyieithog a'r cymorth sydd ar gael, e.e. Trochi / Canolfannau trochi • Sicrwydd ynghylch cymorth i ddysgwyr, gan gynnwys darpariaeth ar gyfer cynhwysiant ac anghenion dysgu ychwanegol (ADY) • Hyrwyddo'r manteision addysgol, ieithyddol a hirdymor • Monitro niferoedd disgyblion, patrymau derbyn a llefydd gweigion • Cydweithrediad agos rhwng Ysgol Bro Banw a'r Awdurdod Lleol • Adolygiad rheolaidd o weithredu ac effaith • Ystyried mentrau gwella ysgolion ehangach ac ymgysylltu â'r gymuned	Isel
Cynhwysiant a darpariaeth ADY	Canolig	• Adnabod a chynllunio'n gynnar ar gyfer darparu ADY • Dysgu proffesiynol wedi'i dargedu ar gyfer staff • Cydweithrediad agos rhwng yr ysgol, gwasanaethau ADY awdurdodau lleol ac arbenigwyr allanol • Adolygiad rheolaidd o gynnydd dysgwyr a threfniadau cymorth	Isel

		• Cyfathrebu clir â rhieni a gwarcheidwaid dysgwyr sydd ag ADY • Adrodd tryloyw i lywodraethwyr a'r awdurdod lleol	

2.4 Rhesymeg dros Newid

Mae'r Awdurdod Lleol wedi ymrwymo i gryfhau addysg ddwyieithog yn unol â Chynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin 2022–2032 a datblygiadau polisi cenedlaethol, gan gynnwys Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg a Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025. Mae'r polisïau hyn yn gosod disgwyliad clir ar awdurdodau lleol i gynyddu mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg ac i gefnogi dysgwyr ar hyd llwybr cydlynol yr iaith Gymraeg o gamau cynharaf yr ysgol.

Mae'r cynnig hefyd yn cyd-fynd â Chwricwlwm i Gymru, sy'n rhoi iaith, hunaniaeth a diwylliant wrth wraidd profiadau dysgwyr. Mae cryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn cefnogi'r Pedwar Diben drwy alluogi disgyblion i ddatblygu fel dysgwyr uchelgeisiol galluog; cyfranwyr creadigol mentrus; dinasyddion gwybodus moesegol; ac unigolion iach hyderus. Mae llwybr cyfrwng Cymraeg cyson yn darparu profiadau ieithyddol a diwylliannol cyfoethog sy'n dyfnhau ymdeimlad o berthyn i dysgwyr, yn ehangu eu dealltwriaeth o dreftadaeth Cymru, ac yn eu harfogi â'r sgiliau cyfathrebu sydd eu hangen i ffynnu mewn cymdeithas ddwyieithog.

Ar hyn o bryd mae Ysgol Bro Banw yn cynnig cymysgedd o ddarpariaeth iaith, gyda'r rhan fwyaf o ddosbarthiadau yn gweithredu fel Prif Iaith-Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1), a dau ddosbarth sy'n darparu addysg Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3). Er bod hyn yn adlewyrchu patrymau hanesyddol o ddarpariaeth, nid yw'r model cymysg hwn yn darparu llwybr ieithyddol cyson i ddisgyblion ar draws yr ysgol ac yn cyfyngu ar gyfleoedd trochi cynnar, er bod trochi cynnar yn cael ei gydnabod yn eang fel y dull mwyaf effeithiol a chynhwysol o ddatblygu dwyieithrwydd cryf. Mae tystiolaeth gan Estyn a Llywodraeth Cymru yn dangos bod dysgwyr sy'n cael eu haddysgu'n bennaf drwy gyfrwng y Gymraeg yn cyflawni'r un safonau, ac yn aml uwch, yn Saesneg tra hefyd yn elwa o fanteision gwybyddol ac addysgol ehangach dysgu dwyieithog.

Bydd diwygio darpariaeth iaith yr ysgol yn sefydlu dilyniant cliriach, mwy cydlynol i ddisgyblion ac yn adlewyrchu gweledigaeth ddwyieithog hirdymor y sir yn well. Bydd symud Dysgu Sylfaen i fodel Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) ar gyfer Meithrin i flwyddyn 2 yn sicrhau bod pob disgybl yn elwa o drochi cynnar yn y Gymraeg ar adeg pan fydd plant yn caffael ieithoedd yn naturiol trwy chwarae, trefn a rhyngweithio, gan roi'r sylfaen gryfaf bosibl iddynt yn y ddwy iaith.

O Flwyddyn 3 ymlaen, bydd cyflwyno dau lwybr wedi'u diffinio'n glir: Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) a Dwy Iaith (Categori 2), yn darparu dewis priodol i deuluoedd tra'n cynnal dull strwythuredig a chynaliadwy o ddatblygu dwyieithrwydd.

Mae hyn yn cyd-fynd â'r ysgol uwchradd leol, Ysgol Dyffryn Aman, sy'n cael ei gategoreiddio fel ysgol Categori Trosiannol 3 (T3) ac sydd ag uchelgais i ddod yn ysgol Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) dros amser. Mae sicrhau aliniad rhwng darpariaeth gynradd ac uwchradd yn cefnogi parhad a hyder i ddysgwyr wrth iddynt symud ymlaen trwy eu haddysg.

Byddai gweithredu'r newidiadau hyn fesul cam, flwyddyn ar ôl blwyddyn, gan ddechrau gyda'r oed Meithrin ym mis Medi 2027, yn caniatáu i'r ysgol gynllunio'n effeithiol, adeiladu capasiti staff, a sicrhau parhad i ddysgwyr. Mae pontio graddol yn darparu sefydlogrwydd i ddysgwyr, sicrwydd i deuluoedd ac amser i staff fagu hyder ac arbenigedd wrth ddarparu darpariaeth Prif Iaith - Cymraeg a Dwy Iaith o ansawdd uchel.

Mae data Cyfrifiad 2021 yn tynnu sylw at ostyngiad yn y defnydd o'r Gymraeg ymhlith plant a phobl ifanc mewn rhannau o Sir Gaerfyrddin, gan gynnwys ardal Rhydaman, gan atgyfnerthu pwysigrwydd cryfhau rolau ysgolion wrth ddarparu profiadau Cymraeg cyson o ansawdd uchel i ddisgyblion a theuluoedd.

Mae'r cynnig hefyd yn cyfrannu'n uniongyrchol at nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, drwy fuddsoddi mewn canlyniadau addysgol hirdymor, cryfhau'r Gymraeg fel cymuned ac iaith fyw, ac arfogi pobl ifanc â sgiliau sy'n ehangu eu cyfleoedd yn y dyfodol. Mae sgiliau iaith Gymraeg yn cael eu gwerthfawrogi'n fwyfwy ar draws addysg, iechyd, gwasanaethau cyhoeddus, diwylliant a'r economi ehangach, ac mae dwyieithrwydd yn gysylltiedig â mwy o hyblygrwydd meddwl, datrys problemau a gallu dysgu.

Yn ogystal, mae'r cynnig hwn yn cefnogi cyflawni'r saith deilliant a nodir yn CSCA Sir Gaerfyrddin. Bydd yn cynyddu nifer y plant sy'n derbyn addysg Gymraeg yn bennaf yn y blynyddoedd cynnar, yn cryfhau dilyniant rhwng cyfnodau, yn cynyddu cyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg ar draws y cwricwlwm a bywyd ysgol ehangach, yn ehangu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), ac yn cynyddu nifer y staff sy'n gallu addysgu Cymraeg fel pwnc a thrwy gyfrwng y Gymraeg.

Y saith deilliant a osodir gan Lywodraeth Cymru yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin:

- **Deilliant 1- Mwy** o blant meithrin / plant tair oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deilliant 2 - Mwy** o blant dosbarth derbyn / plant pum mlwydd oed yn derbyn eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deilliant 3- Mwy** o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cam o'u haddysg statudol i'r llall
- **Deilliant 4- Mwy** o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau a aseswyd yn y Gymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deilliant 5- Mwy** o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau yn yr ysgol
- **Deilliant 6- Cynnydd** yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY)

- **Deilliant 7- Cynyddu** nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu'r Gymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

O dan Ddeddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol gymryd pob cam rhesymol i weithredu eu CSCA yn unol â'u dyletswyddau statudol. Mae'r newidiadau arfaethedig yn Ysgol Bro Banw yn cynrychioli ymateb cynlluniedig a chymesur i'r cyfrifoldebau hyn, gan sicrhau bod addysg yn parhau i fod yn gynhwysol, yn gefnogol ac yn canolbwyntio'n gadarn ar roi'r sylfaen gryfaf posibl i bob plentyn fel dysgwr dwyieithog hyderus.

3. Trochi Cymraeg Cynnar

Mae'r dull trochi yn defnyddio'r Gymraeg fel prif iaith addysgu a dysgu, gyda chefnogaeth technegau ymarferol, gweledol a rhyngweithiol sy'n helpu plant i ddatblygu geirfa a phatrymau brawddegau yn naturiol. Ei egwyddor graidd yw bod plant yn dysgu iaith yn fwyaf effeithiol pan fyddant yn ei chlywed wedi'i modelu'n gyson ac yn ystyrlon.

Mae ymchwil benodol yng Nghymru yn cefnogi'r dull hwn yn gryf. Mae Estyn yn adrodd bod disgyblion mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg a throchi "***yn gwneud cynnydd cyflym wrth ddatblygu eu sgiliau Cymraeg,*** **yn enwedig pan fydd trochi yn dechrau yn y blynyddoedd cynnar**" (Estyn, *Yr Iaith Gymraeg mewn Lleoliadau Blynyddoedd Cynnar*, 2022).

Mae tystiolaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer *Cymraeg 2050* yn cadarnhau bod trochi cynnar **yn cael ei "gydnabod yn rhyngwladol fel y dull mwyaf effeithiol o greu siaradwyr dwyieithog"** (Llywodraeth Cymru, *Cymraeg 2050*, 2017; adolygiadau tystiolaeth wedi'u diweddaru 2023).

Mae gwerthusiadau annibynnol a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru hefyd yn dangos bod plant sy'n dechrau trochi o oed Meithrin yn cyflawni **lefelau uwch o hyfedredd dwyieithog**, **gan gynnwys y rhai o gartrefi nad ydynt yn siarad Cymraeg** (Ymchwil Arad ar gyfer Llywodraeth Cymru, 2020–2023). Mae ymchwil gan Brifysgol Bangor yn dangos ymhellach bod trochi cynnar yn cryfhau **hyblygrwydd gwybyddol, ymwybyddiaeth metaieithyddol a chymhwysedd dwyieithog cyffredinol**, **heb unrhyw effaith negyddol ar gyrhaeddiad Saesneg** (Prifysgol Bangor, 2020–2021).

Mae tystiolaeth ryngwladol yn atgyfnerthu'r canfyddiadau hyn. Canfu astudiaeth o 230 o blant mewn rhaglenni trochi cynnar fod disgyblion â sawl blwyddyn o drochi yn dangos **hyblygrwydd gwybyddol cryfach** ac, mewn rhai achosion, **cof gwaith**, o'i gymharu â chyfoedion nad ydynt yn trochi (Prifysgol Caeredin, 2021).

Mae ymchwil gan y Comisiwn Ewropeaidd yn tynnu sylw at y ffaith bod amgylcheddau trochi yn darparu amlygiad dwys i'r ail iaith a chyfleoedd dilys i'w defnyddio - ffactorau allweddol wrth ddatblygu cymhwysedd dwyieithog (Y Comisiwn Ewropeaidd, 2024).

Mae ymchwil ryngwladol, gan gynnwys gwerthusiadau ar raddfa fawr gan sefydliadau fel y RAND Corporation, yn dangos bod rhaglenni trochi dwyiaith **yn gwella canlyniadau darllen a mathemateg** . Mae astudiaethau ychwanegol yn dangos bod addysg ddwyieithog yn gwella **gweithrediad gweithredol, datrys problemau a hyblygrwydd gwybyddol**, gan gyfrannu at well perfformiad academaidd ar draws pynciau (OECD, 2024). Mae adolygiad systematig o raglenni dwyiaith blynyddoedd cynnar yn adrodd manteision cyson mewn **iaith, llythrennedd a rhifedd**, ochr yn ochr â chefnogaeth gref i rieni (UNESCO, 2025).

Nid yw plant ifanc yn dysgu ieithoedd yn yr un ffordd ag oedolion, maent yn eu hamsugno'n naturiol trwy ymglymiad, trefn a rhyngweithio ystyrlon. Mae'r dystiolaeth uchod yn dangos bod trochi cynnar yn cryfhau datblygiad gwybyddol a chanlyniadau academaidd, gan wneud y blynyddoedd cynnar yr amser mwyaf effeithiol i sefydlu sylfeini dwyieithog. Bydd cyflwyno trochi cyfrwng Cymraeg yn y Dysgu Sylfaen felly yn rhoi sylfaen ieithyddol a gwybyddol ddiogel i ddisgyblion ar gyfer dysgu yn y dyfodol.

Gyda'i gilydd, mae'r ymchwil Gymraeg a rhyngwladol hyn yn dangos bod trochi cynnar nid yn unig yn cefnogi hyfedredd dwyieithog ond hefyd yn gwella datblygiad gwybyddol ac academaidd ehangach.

Trwy fabwysiadu'r dull hwn, mae'r cynnig yn rhoi mwy o gyfleoedd i ddisgyblion **gyrraedd eu potensial llawn fel dysgwyr dwyieithog hyderus, galluog.** Mae hyn yn cefnogi'n uniongyrchol Pedwar Diben Cwricwlwm i Gymru drwy helpu plant i ddod yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n gallu cyfathrebu'n effeithiol mewn dwy iaith; cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n tynnu ar hyblygrwydd gwybyddol gwell; dinasyddion moesegol, gwybodus sy'n gwerthfawrogi treftadaeth ieithyddol a diwylliannol Cymru; ac unigolion iach, hyderus sy'n datblygu ymdeimlad cryf o hunaniaeth a pherthyn drwy ddwyieithrwydd.

4.Dwyieithrwydd

4.0 Manteision bod yn ddwyieithog

<u>Beth mae bod yn ddwyieithog yn ei olygu</u>?

- Mae bod yn ddwyieithog yn golygu y gallwch fyw eich bywyd bob dydd gan ddefnyddio dwy iaith, gan newid yn naturiol rhyngddynt gartref, yn yr ysgol ac yn y gymuned.

- Mae'n golygu gallu symud o un iaith i'r llall yn hyderus ac yn gyfforddus, gan ddewis pa bynnag iaith sy'n gweddu i'r sefyllfa, y bobl rydych chi gyda nhw neu beth rydych chi eisiau ei ddweud.

- Deall a mwynhau straeon, caneuon, teledu / ffrydio a sgyrsiau mewn dwy iaith, sy'n rhoi mwy o ffyrdd i blant ddysgu a chael hwyl.

- Gallu meddwl, chwarae a datrys problemau yn y ddwy iaith, yn aml yn newid heb sylwi hyd yn oed.

- Cael mwy o ddewisiadau wrth i chi dyfu i fyny, oherwydd mae dwy iaith yn agor mwy o ddrysau mewn addysg, gwaith a bywyd bob dydd.

Addysg

Mae trochi cynnar yn cryfhau caffael iaith a chanlyniadau dysgu o'r camau cynharaf.

- Mae plant trochi cynnar yn gwneud cynnydd cyflym yn y Gymraeg, hyd yn oed o gartrefi nad ydynt yn siarad Cymraeg.
- Mae trochi cynnar yn cefnogi datblygiad llythrennedd cryf ac nid yw' n rhwystro cyrhaeddiad Saesneg.
- Mae trochi yn darparu modelu iaith cyson, sy'n cyflymu geirfa, dealltwriaeth a llafaredd.
- Mae disgyblion mewn lleoliadau trochi yn dangos cynnydd cryfach ar draws meysydd cwricwlwm, gyda chefnogaeth sgiliau metaieithyddol gwell.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Estyn – *Yr Iaith Gymraeg mewn Lleoliadau Blynyddoedd Cynnar* (2022)

- Mae plant dwyieithog yn aml yn cyflawni canlyniadau addysgol cryf, gydag ymchwil yn dangos eu bod yn perfformio'n dda mewn ystod o dasgau gwybyddol ac academaidd.
- Mae dysgwyr dwyieithog yn ei chael hi'n haws caffael ieithoedd ychwanegol, gan fod trochi cynnar yn cryfhau ymwybyddiaeth metaieithyddol a strategaethau dysgu iaith.
- Mae plant mewn addysg cyfrwng Cymraeg yn cyflawni'r un safonau, ac yn aml uwch, yn Saesneg o 'i gymharu â'u cyfoedion mewn ysgolion cyfrwng Saesneg, gan ddangos bod trochi yn cefnogi'r ddwy iaith yn effeithiol.

Gyrfa

Mae trochi cynnar yn gosod y sylfaen ar gyfer cymhwysedd dwyieithog yn y dyfodol, sy'n fwyfwy hanfodol yng ngweithlu Cymru.

- Mae dechrau trochi yn gynnar yn cynyddu'r tebygolrwydd o gyflawni **hyfedredd dwyieithog lefel uchel** ynl yr ysgol uwchradd a thu hwnt.
- Mae sgiliau iaith Gymraeg yn ofynnol neu'n ddymunol mewn nifer cynyddol o **rolau sector cyhoeddus, addysg, iechyd a diwylliannol**.
- Mae trochi cynnar yn cefnogi cyflogadwyedd hirdymor drwy adeiladu'r sylfaen ieithyddol sydd ei hangen ar gyfer **cymwysterau cyfrwng Cymraeg yn** nes ymlaen.

- Mae disgyblion sy'n dilyn llwybrau trochi yn fwy tebygol o barhau i astudio'r Gymraeg i lefel uwch.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Llywodraeth Cymru – *Cymraeg 2050: Dadansoddiad Galw am y Gweithlu* (2023)

- Mae siarad dwy iaith yn sgil ychwanegol i'w rhoi ar eich ffurflen gais a'ch CV.
- Mae pobl ddwyieithog yn ennill 11% yn fwy o incwm ar gyfartaledd.
- Mae angen gweithlu dwyieithog ar gyflogwyr yng Nghymru, oherwydd bod angen cynnig gwasanaethau yn ddwyieithog yn unol â Phapur Safonau Cymru

Iechyd

Mae trochi yn cefnogi datblygiad gwybyddol ac yn cyfrannu at les hirdymor.

- Mae trochi cynnar yn gwella **gweithrediad gweithredol**, gan gynnwys sylw, cof a hyblygrwydd gwybyddol.
- Mae'r manteision gwybyddol hyn yn cefnogi **gwytnwch a rheoleiddio emosiynol** mewn dysgwyr ifanc.
- Mae amgylcheddau trochi yn hyrwyddo **hyder a chyfathrebu**, sy'n gysylltiedig â lles cadarnhaol.
- Mae trochi cynnar yn cefnogi datblygiad hunaniaeth iach, sy'n amddiffynnol i iechyd meddwl.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Prifysgol Bangor – Canolfan Ymchwil ar Ddwyieithrwydd (2021)

Canfu ymchwilwyr Coleg Prifysgol Llundain (UCL) fod oedolion dwyieithog yn dangos **mwy o gronfa wybyddol**, sy'n gysylltiedig â gwytnwch yn erbyn symptomau dementia.

- Mae dwyieithrwydd yn cryfhau rhwydweithiau rheoli gweithredol yn yr ymennydd.
- Mae'r rhwydweithiau hyn yn helpu i wneud iawn am ddirywiad sy'n gysylltiedig ag oedran.
- Mae'r gronfa wybyddol hon yn gysylltiedig â **dilyniant arafach o symptomau dementia**.

Ffynhonnell Tystiolaeth: Sefydliad Niwrowyddoniaeth Gwybyddol UCL (2016).

Bywyd

Mae trochi yn cyfoethogi profiadau bob dydd plant ac yn ehangu eu cyfleoedd.

- Mae trochi cynnar yn galluogi plant i gymryd rhan yn hyderus mewn gweithgareddau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn yr ysgol a'r gymuned.
- Mae'n cefnogi hyder mewn cyfathrebu, gan alluogi plant i lywio gwahanol leoliadau ieithyddol.
- Mae trochi yn cryfhau datrys problemau ac addasu, sgiliau sy'n cefnogi dysgu gydol oes.

- Mae plant yn cael mynediad at ystod ehangach o brofiadau diwylliannol, cymdeithasol ac addysgol.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Llywodraeth Cymru – *Gwerthusiad o Addysg Cyfrwng Cymraeg* (Ymchwil Arad, 2020–2023)

Perthyn, Diwylliant a threftadaeth Gymreig

Mae trochi yn cryfhau cysylltiad plant â Chymru, ei hiaith a'i hunaniaeth ddiwylliannol.

- Mae trochi'n gynnar yn rhoi mynediad i blant i iaith **treftadaeth, llenyddiaeth, cerddoriaeth a thraddodiadau Cymru**.
- Mae'n meithrin ymdeimlad cryf o **berthyn a hunaniaeth**, wedi'i wreiddio mewn cymuned a lle.
- Mae trochi yn cefnogi cyfranogiad ym **mywyd diwylliannol Cymru**, fel yr Urdd, yr Eisteddfodau a digwyddiadau diwylliannol lleol.
- Mae'n cyd-fynd â nod Cwricwlwm i Gymru o ddatblygu **dinasyddion moesegol, gwybodus** sy'n deall ac yn gwerthfawrogi diwylliant Cymru.

Ffynhonnell y dystiolaeth: Comisiynydd y Gymraeg – *Cyflwr y Gymraeg* (2023)

- **Mae siarad dwy iaith yn ehangu gorwelion plant**, gan roi mynediad iddynt at ystod ehangach o brofiadau, syniadau a chyfleoedd.
- **Mae'r Gymraeg yn agor y drws i fywyd cymunedol cyfoethog**, gan alluogi plant i gymryd rhan lawn mewn digwyddiadau, traddodiadau a gweithgareddau diwylliannol lleol.
- **Mae defnyddio'r Gymraeg yn cyfrannu at ymdeimlad cryf o hunaniaeth a pherthyn,** gan helpu plant i deimlo'n gysylltiedig â'u cymuned ac â Chymru.
- **Mae gallu symud yn hyderus rhwng dwy iaith yn adeiladu hunanbarch**, gan roi balchder i ddysgwyr yn eu galluoedd a'u hyder mewn gwahanol sefyllfaoedd cymdeithasol a dysgu.
- **Mae tyfu i fyny gyda mwy nag un iaith yn annog bod yn agored a dangos parch,** gan helpu plant i ddatblygu agweddau cadarnhaol tuag at ddiwylliannau a ffyrdd eraill o fyw.

4.1 Dwyieithrwydd yn Sir Gaerfyrddin

Mae Sir Gaerfyrddin yn gartref i un o'r niferoedd uchaf o siaradwyr Cymraeg o unrhyw awdurdod lleol yng Nghymru, sy'n adlewyrchu treftadaeth ieithyddol gref a hunaniaeth ddwyieithog y sir.

Mae ymchwil sy'n seiliedig ar ddata'r cyfrifiad rhyngwladol ac astudiaethau ieithyddol yn dangos bod tua hanner poblogaeth y byd yn defnyddio dwy iaith neu fwy mewn bywyd bob dydd, sy'n dangos bod dwyieithrwydd yn gyffredin yn fyd-eang yn hytrach nag eithriad, sy'n

golygu bod dwyieithrwydd yn rhan arferol a naturiol o fywyd bob dydd i filiynau o bobl yn fyd-eang.

Mae bod yn ddwyieithog yn golygu cael y gallu i fyw eich bywyd bob dydd gan ddefnyddio dwy iaith, gan newid yn hyderus rhyngddynt yn ôl cyd-destun, boed yn y cartref, yn y gymuned, mewn addysg neu yn y gweithle.

Gall pob plentyn yn Sir Gaerfyrddin ddod yn ddwyieithog drwy fanteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg yn y Sir.

4.2 Gwybodaeth ychwanegol am ddwyieithrwydd:

Mae rhagor o wybodaeth ar gael gan ddefnyddio'r dolenni canlynol, sy'n cynnwys adnoddau ymarferol i helpu teuluoedd i gefnogi datblygiad y Gymraeg gartref, esboniadau am addysg ddwyieithog a'i manteision, a chanllawiau i deuluoedd sy'n newydd i Sir Gaerfyrddin ar ddefnyddio a dysgu Cymraeg mewn bywyd bob dydd.

Cymraeg gyda'r plant / Welsh with your kids- give it a go!
Y tu mewn i'r llyfryn hwn, fe welwch amrywiaeth o eiriau ac ymadroddion Cymraeg syml y gallwch eu defnyddio gyda phlant ifanc gartref. Bydd defnyddio'r rhain yn rheolaidd yn eu helpu i dyfu mewn hyder a dechrau defnyddio'r Gymraeg yn naturiol mewn sefyllfaoedd bob dydd.

Bod yn Ddwyieithog… yn Sir Gâr / Being Bilingual… in Carmarthenshire
Mae'r llyfryn hwn yn esbonio beth mae'n ei olygu i fod yn ddwyieithog ac yn tynnu sylw at y manteision niferus y gall ei roi i addysg plant, gyrfaoedd yn y dyfodol, iechyd a bywyd bob dydd. Mae hefyd yn cynnwys atebion clir, tawel i gwestiynau cyffredin y mae rhieni'n aml yn eu gofyn am addysg cyfrwng Cymraeg a dysgu'r Gymraeg.

Welcome to Wales Welcome to Carmarthenshire Welcome to Welsh
Paratowyd y llyfryn hwn gan Gyngor Sir Caerfyrddin i groesawu newydd-ddyfodiaid i'n sir ddwyieithog. Y tu mewn, fe welwch wybodaeth am sut mae'r Gymraeg yn cael ei defnyddio ar draws Sir Gaerfyrddin, ynghyd â manylion am ble y gallwch gael mynediad at gymorth Cymraeg. Rydym hefyd wedi cynnwys gwefannau ac adnoddau defnyddiol i'ch helpu i ddatblygu eich sgiliau Cymraeg ar gyflymder sy'n addas i chi.

5. Y Broses Ymgynghori

Bydd yr ymgynghoriad ar y cynnig hwn yn dilyn y canllawiau a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru fel y nodir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion (2026) 001/2026.

5.0 Gyda phwy byddwn ni'n ymgynghori?

Darperir dolen i'r ddogfen ymgynghori i'r rhanddeiliaid canlynol fel y pennir gan Gôd Trefniadaeth Ysgolion 2026.

Rhieni a gwarcheidwaid o:

- Ddisgyblion sy'n mynychu'r ysgolion yr effeithir arnynt gan y cynnig
- Darpar ddisgyblion, lle bo'n bosibl

Staff ac arweinwyr yr ysgol:

- Aelodau staff a chyrff llywodraethu'r ysgol sy'n ymwneud yn uniongyrchol â'r cynnig
- Corff llywodraethu'r ysgol a Chyrff Llywodraethu ysgolion eraill sy'n debygol o gael eu heffeithio gan y cynnig

Awdurdodau Lleol a Llywodraeth:

- Gweinidogion Cymru
- Aelodau o'r Senedd (AS) ac Aelodau Seneddol (AS) sy'n cynrychioli'r ardal
- Estyn
- Partneriaeth
- Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu ar gyfer yr ardal
- Comisiynydd y Gymraeg a'r Mentrau Iaith
- Awdurdodau Lleol Cyfagos

Grwpiau cymunedol a chynrychioliadol:

- Undebau llafur addysgu a staff
- Cyngor cymuned neu dref ar gyfer yr ardal a wasanaethir gan yr ysgol
- Yr Eglwys yng Nghymru ac Awdurdod Esgobaethol Catholig yr ardal y mae'r cynnig yn debygol o effeithio ar unrhyw ysgol
- Unrhyw gorff crefyddol priodol arall ar gyfer unrhyw ysgol debygol o gael ei heffeithio gan y cynnig

Darpariaeth Blynyddoedd Cynnar ac ADY:

- Darparwyr meithrin annibynnol neu wirfoddol yr effeithir arnynt o bosibl, gan gynnwys Mudiad Meithrin
- Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc a/neu Bartneriaethau Datblygu Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant
- Cyrff iechyd perthnasol neu sefydliadau'r trydydd sector (ar gyfer cynigion sy'n effeithio ar ddarpariaeth ADY)

Ymgynghori gyda disgyblion

Darperir copi o Ddogfen Ymgynghori Plant a Phobl Ifanc i ddisgyblion.

Yn ogystal, bydd cyfle i'r disgyblion (Cyngor Ysgol o leiaf) gymryd rhan yn y broses ymgynghori yn ystod sesiwn a fydd yn cael ei chynnal gan Swyddog Awdurdod Lleol ac yn cael ei hwyluso gan y Corff Llywodraethu.

Bydd y wybodaeth a gasglwyd o'r ymgynghoriad â disgyblion yn rhan o'r Adroddiad Ymgynghori a fydd yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet i'w ystyried yn dilyn y cyfnod ymgynghori.

5.1 Y Broses Statudol

Cyfnod Ymgynghori

Mae'r cyfnod ymgynghori ar gyfer y cynnig yn dechrau ar 7 Medi 2026 a bydd yn dod i ben ar 20 Hydref 2026.

Er mwyn gweithredu'r cynnig presennol, mae'r canlynol yn darparu crynodeb o'r gweithdrefnau fel y'u cadarnhawyd yn y cod statudol : Cod Trefniadaeth Ysgolion

Ymgynghoriad

- Dogfen Ymgynghori (y ddogfen hon) a gyhoeddwyd yn cadarnhau manylion y cynnig – bydd hyn yn cael ei chyhoeddi ar wefan yr Awdurdod Lleol yn ogystal â'i hanfon at yr holl randdeiliaid a restrir uchod.
- Bydd cyfnod o 42 diwrnod i ymateb i'r cynnig, lle gall rhanddeiliaid:
  - Gwneud sylwadau ynglŷn â'r cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth iaith Gymraeg

Mae'n bwysig nodi **na** fydd ymatebion a wnaed i'r ymgynghoriad yn cael eu cyfrif fel gwrthwynebiadau i'r cynnig, ac mai dim ond gwrthwynebiadau a gyflwynir ar ôl cyhoeddi hysbysiad statudol fydd yn cael eu cofrestru. Ni fydd unrhyw ymatebion a dderbynnir ar ôl y dyddiad cau yn cael eu cynnwys fel rhan o'r broses ymgynghori.

Ystyried eich barn

Yn ystod y cyfnod ymgynghori gallwch ofyn cwestiynau, mynegi eich barn neu awgrymu opsiynau amgen i'w hystyried erbyn 20 Hydref 2026 fan bellaf drwy un o'r dulliau canlynol:

- Cwblhau arolwg SNAP ar-lein: https://carmarthenshire.welcomesyourfeedback.net/Ysgol_Bro_Banw
- Anfon e-bost at: cscabrobanw@sirgar.gov.uk
- Ysgrifennu llythyr i'r cyfeiriad canlynol: Mr Owain Lloyd, Cyfarwyddwr Addysg a Hamdden, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP
- Llenwi ffurflen ymateb bapur (Atodiad A) a'i dychwelyd at Mr Owain Lloyd, Cyfarwyddwr Addysg Hamdden, Neuadd y Sir, Caerfyrddin, SA31 1JP neu anfon copi wedi'i sganio drwy e-bost i: cscabrobanw@sirgar.gov.uk

Sylwch fod angen i chi gyflwyno'ch ymateb trwy un dull cyfathrebu.

Ar ddiwedd yr ymgynghoriad, bydd adroddiad yn cael ei gyhoeddi yn crynhoi'r sylwadau a dderbyniwyd ac ymateb yr Awdurdod Lleol i unrhyw faterion a godwyd. Bydd hwn yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin o leiaf 2 wythnos cyn cyhoeddi hysbysiad statudol. Bydd Cabinet y Cyngor yn ystyried yr adroddiad ymgynghori a'r adborth a gafwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori, a bydd yn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen â'r cynnig, gwneud newidiadau i'r cynnig, neu beidio â bwrw ymlaen â'r cynnig.

Gall ymgyngoreion gofrestru eu dymuniad i gael eu hysbysu am gyhoeddi'r adroddiad trwy lenwi a chyflwyno'r ffurflen ymateb yn Atodiad A.

5.2 Hysbysiad Statudol

Os cymeradwyir y cynnig gan y Cabinet, cyhoeddir Hysbysiad Statudol gyda manylion gan gynnwys y dyddiad gweithredu arfaethedig, a sut i wrthwynebu. Bydd cyfnod o 28 diwrnod i bobl gyflwyno gwrthwynebiadau ysgrifenedig.

Bydd yr Hysbysiad Statudol yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin a'i bostio yn yr ysgol.

Os oes gwrthwynebiadau, bydd adroddiad gwrthwynebiad yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin sy'n darparu crynodeb o'r gwrthwynebiadau ac ymateb yr Awdurdod Lleol iddynt. Mae'n bwysig nodi mai dim ond gwrthwynebiadau ysgrifenedig a gyflwynir yn ystod y cyfnod Hysbysiad Statudol fydd yn cael eu hystyried fel gwrthwynebiadau ac yn cael eu cynnwys yn yr Adroddiad Gwrthwynebiad. NI fydd sylwadau a gyflwynir fel rhan o'r cyfnod ymgynghori yn cael eu cyfrif fel gwrthwynebiadau. Os bydd rhanddeiliaid yn dymuno i'w hymatebion i'r ymgynghoriad gael eu hystyried fel gwrthwynebiadau, byddai angen iddynt gael eu hailgyflwyno'n ysgrifenedig yn ystod y cyfnod Hysbysiad Statudol.

Bydd yr holl randdeiliaid a gafodd eu hysbysu o argaeledd y ddogfen ymgynghori yn cael eu cysylltu drwy lythyr neu e-bost o argaeledd yr adroddiad gwrthwynebiad.

Bydd copïau caled o'r adroddiad hefyd ar gael ar gais a gall ymgyngoreion gofrestru eu dymuniad i gael eu hysbysu am gyhoeddi'r adroddiad gwrthwynebiad trwy anfon e-bost at cscabrobanw@sirgar.gov.uk

5.3 Penderfyniad

Cyngor Sir Caerfyrddin fydd yn penderfynu ar y cynnig. Mae hyn yn golygu y bydd yn gwneud penderfyniad terfynol ynghylch a yw'r newid arfaethedig yn mynd yn ei flaen. Os bydd y Cyngor yn penderfynu cymeradwyo'r cynnig, byddai'n cael ei weithredu yn unol â'r dyddiad a roddir yn yr Hysbysiad Statudol,

Ar ôl penderfynu, bydd yr holl bartïon â diddordeb yn cael gwybod am argaeledd y penderfyniad a fydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin.

5.4 Llinell Amser y broses Statudol

Bydd y broses statudol a'r amserlen fel a ganlyn:

Dyddiad	Gweithgaredd
7 Medi – 20 Hydref 2026	**Cyfnod ymgynghori statudol** (42 diwrnod) – cyfle i: • wneud sylwadau ynglŷn â'r cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth iaith Gymraeg
Rhagfyr 2026	Adroddiad Ymgynghori Ffurfiol ynghyd â'r holl ymatebion a dderbyniwyd wedi'u cyflwyno i' **r Cabinet** ar gyfer penderfyniad ynghylch a ddylid bwrw ymlaen â chyhoeddi Hysbysiad Statudol
Ionawr 2027	**Cyfnod Rhybudd Statudol** – cyfle i gyflwyno gwrthwynebiad i'r cynnig – rhaid gwneud gwrthwynebiadau yn ysgrifenedig neu drwy e-bost a'u hanfon cyn diwedd 28 diwrnod gan ddechrau ar ddiwrnod y cyhoeddir yr hysbysiad
Mawrth 2027	**Cyngor –** os cyflwynir gwrthwynebiadau, cyflwynir adroddiad gwrthwynebiad sy'n darparu crynodeb o'r gwrthwynebiadau ac ymateb yr Awdurdod Lleol, ynghyd â chopïau o'r holl wrthwynebiadau a dderbyniwyd. Bydd y penderfyniad terfynol ar weithredu'r cynnig yn cael ei wneud.

6.Ysgol sy'n destun y cynnig

6.0 Gwybodaeth a data Ysgol

	Ysgol Bro Banw	
Lleoliad yr Ysgol	Adran Fabanod, Heol Walter, Rhydaman, SA18 2NF Adran Iau ac Uned ADY, Stryd Fawr, Rhydaman, SA18 2NS	
Ystod Oedran	3-11 oed	
Categori Ysgol (Cymunedol (C), Gwirfoddol a Gynorthwyir (VA), Gwirfoddol a Reolir (VC)	Cymunedol	
Rhif Derbyn	64	
Categori leithyddol	3 & 1	
Nifer y Disgyblion Cofrestredig (CYBLD 2026)	Oed Meithrin	9
	Derbyn – Blwyddyn 6	419

	Cyfanswm	428
Nifer y disgyblion oedd ar y gofrestr gynt (gan gynnwys Meithrin) (CYBLD)	Ionawr 2025	441
	Ionawr 2024	448
	Ionawr 2023	487
	Ionawr 2022	493
Amcanrif Disgyblion (ac eithrio Meithrin) (2025)	Ionawr 2027	352
	Ionawr 2028	333
	Ionawr 2029	321
	Ionawr 2030	317
Capasiti Meithrin 2025-2026		25
Derbyn i flwyddyn 6 Capasiti 2025-2026		450
Cyfanswm Capasiti 2025-2026		475
Capasiti Meithrin 2026-2027		25
Derbyn i flwyddyn 6 Capasiti 2026-2027		421
Cyfanswm Capasiti 2026-2027		446
Cost y pen 2025 - 2026		£8,110
Cost y pen 2025 - 2026)		£3,584,546
Cost y pen 2026-2027	£8,773	
Cyllideb yr Ysgol 2026-2027	£3,755,019	
Adroddiad diweddaraf Estyn	Adroddiad ESTYN Ysgol Bro Banw 2024	
Categori Cyflwr Adeiladu (Diweddaraf)	B	
Addasrwydd Adeiladu (Diweddaraf)	A	

Graddau Categori Cyflwr Adeiladau		Addasrwydd	
Gradd A	Fel cyflwr newydd	**Gradd A**	Cyfleusterau da, yn addas ar gyfer addysgu, dysgu a lles yn yr ysgol.
Gradd B	Cadarn, yn weithredol ddiogel, ac yn dangos diraddiad bach yn unig	**Gradd B**	Boddhaol, yn gweithredu fel y bwriadwyd, ond nid yw'n cefnogi cyflwyno'r cwricwlwm yn effeithiol mewn rhai meysydd.
Gradd C	Yn weithredol ond mae angen atgyweiriad mawr neu ailosod yn y tymor byr neu ganolig	**Gradd C**	Gwael, gyda dulliau addysgu'n cael eu rhwystro / effaith andwyol ar drefniadaeth yr ysgol.
Gradd D	Allan o ddefnydd neu mewn perygl difrifol o fethiant mawr neu dor-cyflwr	**Gradd D**	Gwael iawn, gyda'r adeiladau'n rhwystro'n ddifrifol allu'r staff i gyflwyno'r cwricwlwm.

7. Manteision ac anfanteision y cynnig

7.0 Opsiynau Amgen a Ystyriwyd

Wrth ddatblygu'r opsiwn a ffefrir, ystyriodd yr Awdurdod ystod o opsiynau amgen.

Wrth gyflwyno'r opsiwn a ffefrir, mae'r Cyngor yn cydnabod bod dulliau amgen rhesymol ar gael. Mae pob opsiwn wedi'i ystyried ar ei rinweddau ei hun, gan gynnwys goblygiadau addysgol, cymunedol a gweithredol posibl. Er bod y Cyngor wedi nodi opsiwn a ffefrir, mae'r ymgynghoriad hwn yn ceisio barn agored ar bob opsiwn, ac nid oes unrhyw benderfyniad wedi'i wneud.

Mae'r holl opsiynau wedi'u datblygu i gefnogi canlyniadau addysgol dysgwyr ac adlewyrchu blaenoriaethau polisi cenedlaethol a lleol. Mae pob opsiwn yn cynnwys manteision a heriau posibl.

Nid oes unrhyw benderfyniad wedi'i wneud ar y cynnig, a bydd y Cyngor yn rhoi ystyriaeth lawn a dilys i'r holl ymatebion a dderbynnir cyn penderfynu sut i symud ymlaen.

Opsiwn 1 – Status Quo – dim newid i natur y ddarpariaeth

Er bod yr opsiwn hwn yn cynnig dull graddol o gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg ac yn adeiladu ar drefniadau presennol, efallai na fydd yn darparu'r un lefel o eglurder, cysondeb neu gyflymder newid â newid ffurfiol i gategori iaith yr ysgol. Gallai'r dibyniaeth ar newidiadau cynyddol o fewn y strwythur presennol arwain at amrywiad ym mhrofiadau dysgwyr a llwybrau dilyniant llai clir wedi'u diffinio. Mae posibilrwydd hefyd na fydd y dull hwn yn cyflawni'n llawn amcanion strategol tymor hwy a nodir mewn polisi cenedlaethol a lleol o fewn yr un amserlen, yn enwedig mewn perthynas â throchi cynnar a datblygiad parhaus y Gymraeg.

Manteision	Anfanteision
Nid oes angen unrhyw broses statudol neu reoleiddiol, gan osgoi baich gweinyddol ychwanegol.	Nid yw'n cefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru o gyflawni miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.
Cynnal y sefyllfa bresennol, gan ddarparu parhad a sefydlogrwydd i deuluoedd a dysgwyr.	Nid yw'n cyflawni'r amcanion a'r targedau a nodir yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) y Sir.
Osgoi'r angen am newid sefydliadol neu gynllunio pontio graddol.	Cyfyngu ar gyfleoedd i ehangu'r ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg dros amser.
Osgoi pryderon cymunedol neu randdeiliaid posibl a allai godi o newid.	Gall arwain at gynnydd arafach yn natblygiad y Gymraeg, canlyniadau dysgwyr a chapasiti'r gweithlu.

	Gall arwain at fwy o graffu neu her oherwydd cynnydd cyfyngedig yn erbyn amcanion a disgwyliadau polisi cenedlaethol a lleol.

Opsiwn 2 – Cadw'r categoreiddio cyfredol Prif iaith- Cymraeg (Categori 3) a Prif Iaith-Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1), gan nodi dull arfaethedig fel a ganlyn:

- cynyddu'n raddol, cyfran y cwricwlwm a ddarperir drwy gyfrwng y Gymraeg yn y ffrwd Saesneg yn bennaf, Rhan Gymraeg (Categori 1) i hyd at 49% dros amser; a
- cynyddu nifer y dosbarthiadau Cymreig yn bennaf (Categori 3) wrth i'r capasiti a'r galw gynyddu.

Er bod yr opsiwn hwn yn cefnogi dilyniant graddol yn y ddarpariaeth Gymraeg ac yn adeiladu ar arferion presennol, efallai na fydd yn darparu'r un lefel o gysondeb neu ddilyniant wedi'i ddiffinio'n glir ar draws yr ysgol o'i gymharu â newid ffurfiol mewn categori iaith. Gall y defnydd parhaus o gategorïau deuol arwain at amrywiad ym mhrofiadau dysgwyr a gall ei gwneud hi'n anoddach i rieni a gwarcheidwaid ddeall y llwybr iaith hirdymor. Yn ogystal, gall natur gynyddol y dull gyfyngu ar y cyflymder y mae amcanion strategol ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg yn cael eu gwireddu, yn enwedig mewn perthynas â throchi cynnar a dilyniant parhaus.

Manteision	**Anfanteision**
Nid oes angen unrhyw broses statudol neu reoleiddiol, gan osgoi baich gweinyddol ychwanegol.	Nid yw'n cryfhau trochi cynnar yn y Gymraeg yn ystod y cyfnod Dysgu Sylfaen.
Cryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg ar draws yr ysgol wrth gadw'r categorïau iaith presennol (Categori 1 a Chategori 3).	Gall cadw'r categorïau iaith presennol arwain at dwf arafach mewn addysg cyfrwng Cymraeg.
Cynyddu cyfran yr addysgu a ddarperir drwy gyfrwng y Gymraeg o fewn ffrwd Categori 1, hyd at 49% o'r cwricwlwm dros amser yn raddol.	Gall arwain at amrywiad ym mhrofiadau dysgwyr yn y Gymraeg o fewn y ffrwd Categori 1 wrth i newidiadau gael eu cyflwyno.
Galluogi ehangiad cynyddol posibl o ddosbarthiadau cyfrwng Cymraeg o fewn ffrwd Categori 3, gan adeiladu ar y ddarpariaeth bresennol ac arbenigedd staff.	Nid yw'n darparu'r un lefel o eglurder na sicrwydd i rieni a gwarcheidwaid â newid ffurfiol i gategori iaith yr ysgol.
Cefnogi datblygiad y gweithlu drwy gynyddu cyfrifoldebau a gallu addysgu cyfrwng Cymraeg yn raddol dros amser.	Efallai na fydd newidiadau cynyddol yn cyflawni'r nodau a'r uchelgeisiau tymor hwy a nodir yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) y Sir.
	Gall rheoli mwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar draws dwy ffrwd osod gofynion ychwanegol ar arweinyddiaeth, staffio ac amserlenni.

	Gall cynnydd fod yn llai clir nag o dan newid ffurfiol i gategori iaith yr ysgol.

Opsiwn 3 – Diwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn y Dysgu Sylfaen i Prif Iaith Cymraeg (Categori 3) ar gyfer Meithrin i Flwyddyn 2, gan gyflwyno llwybr dwyiaith, Prif Iaith Cymraeg (Categori 3) a Dwy Iaith (Categori 2) o flwyddyn 3 ymlaen.
Byddai'r model hwn yn darparu opsiwn o naill ai ffrwd Prif Iaith - Cymraeg neu ffrwd Dwy Iaith o flwyddyn 3 ymlaen.

Er bod yr opsiwn hwn yn darparu model clir a strwythuredig ar gyfer cryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg, mae'n cynrychioli newid o'r trefniadau presennol a gellir ei ystyried yn newid natur ac amseriad dewis llwybr iaith i rai teuluoedd. Efallai y bydd angen addasu i rai teuluoedd, yn enwedig y rhai sy'n llai cyfarwydd ag addysg cyfrwng Cymraeg. Yn ogystal, mae cyflwyno'r model yn llwyddiannus yn dibynnu ar gynllunio'r gweithlu effeithiol, capasiti a gweithredu fesul cam, a bydd angen rheolaeth ofalus i sicrhau cysondeb profiad a pharhad i bob dysgwr yn ystod y pontio.

Manteision	**Anfanteision**
Cryfhau trochi Cymraeg cynnar yn ystod y cyfnod Dysgu Sylfaen, gan gefnogi datblygiad sgiliau Cymraeg ar gyfnod tyngedfennol.	Yn cynrychioli newid o'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer carfanau yn y dyfodol.
Yn cyd-fynd yn agosach â disgwyliadau polisi cenedlaethol a lleol i gynyddu addysg cyfrwng Cymraeg a gwella canlyniadau dysgwyr.	Gall gynyddu'r galw am recriwtio staff, hyfforddiant a chapasiti'r gweithlu i ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y Dysgu Sylfaen.
Yn darparu model dilyniant clir a strwythuredig, gyda dysgwyr yn adeiladu sylfaen Gymraeg gref cyn dewis llwybr iaith ym Mlwyddyn 3.	Gall arwain at oblygiadau ariannol tymor byr sy'n gysylltiedig â staffio, dysgu proffesiynol ac adnoddau addysgu.
Cadw dewis rhieni o Flwyddyn 3 ymlaen drwy lwybrau Prif Iaith-Cymraeg a Dwy Iaith.	Angen cynllunio gweithredu fesul cam i gynnal parhad ac ansawdd dysgu wrth i garfannau symud trwy'r ysgol.
Yn helpu i ddatblygu hyder a chymhwysedd dysgwyr yn y Gymraeg yn gynnar, waeth beth fo'r llwybr a ddewisir yn ddiweddarach.	
Cefnogi datblygiad y gweithlu trwy alluogi adeiladu capasiti'n raddol ochr yn ochr â gweithredu.	

Opsiwn 4 – Diwygio darpariaeth Gymraeg yr ysgol gyfan i Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3) (Dysgu Sylfaen a Blynyddoedd 3-6).

Er bod yr opsiwn hwn yn darparu model cyfrwng Cymraeg clir a chyson ar draws yr ysgol gyfan, mae'n cynrychioli gwyriad mwy sylweddol o'r ddarpariaeth bresennol a gall effeithio ar yr ystod o lwybrau iaith sydd ar gael i deuluoedd. Yn ogystal, byddai gweithredu'n llawn yn dibynnu ar gapasiti digonol o'r gweithlu cyfrwng Cymraeg ar draws pob grŵp blwyddyn a gall gyflwyno heriau gweithredol ac adnoddau, yn enwedig yn ystod pontio. Byddai angen cynllunio gofalus i sicrhau parhad a chynnal ansawdd y ddarpariaeth wrth i'r model gael ei sefydlu.

Manteision	Anfanteision
Sefydlu model addysg cyfrwng Cymraeg clir a chyson ar draws yr ysgol gyfan.	Yn cynrychioli newid sylweddol o'r ddarpariaeth bresennol.
Cryfhau trochi yn y Gymraeg o'r blynyddoedd cynnar hyd at Flwyddyn 6, gan gefnogi datblygiad siaradwyr Cymraeg hyderus.	Angen digon o gapasiti gweithlu cyfrwng Cymraeg ar draws pob grŵp blwyddyn dros amser, gan gynnwys hyfforddi a datblygu staff.
Yn cyd-fynd yn gryf â blaenoriaethau cenedlaethol a lleol i gynyddu addysg cyfrwng Cymraeg a gwella canlyniadau dysgwyr.	Gall arwain at oblygiadau ariannol tymor byr sy'n gysylltiedig â staffio, dysgu proffesiynol ac adnoddau addysgu.
Yn darparu eglurder a sicrwydd i rieni, gwarcheidwaid a dysgwyr ynghylch darpariaeth iaith yr ysgol.	
Cefnogi gwelliannau hirdymor mewn sgiliau, cyrhaeddiad a defnydd y Gymraeg ar draws cymuned yr ysgol.	
Dileu amrywiaeth yn y ddarpariaeth iaith rhwng grwpiau blwyddyn, gan hyrwyddo cysondeb ym mhrofiadau dysgwyr.	

8.Effaith Posibl y Cynnig

8.0 Effaith ar ddisgyblion

i. Disgyblion sy'n mynychu Ysgol Bro Banw ar hyn o bryd

Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r newid yng nghategori iaith yr ysgol yn cael ei gyflwyno'n raddol, gan ddechrau gyda'r dosbarth Meithrin ym mis Medi 2027. Byddai pob disgybl sy'n cael mynediad at ddarpariaeth Prif Iaith-Saesneg, rhannol Gymraeg yn Ysgol Bro Banw ar hyn o bryd yn gallu parhau i gael mynediad i'r ddarpariaeth hon nes iddynt adael yr ysgol. Felly, rhagwelir na fyddai unrhyw effaith ar ddisgyblion sy'n mynychu Ysgol Bro Banw ar hyn o bryd.

ii. Disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd eraill yn nhalgylch Rhydaman

Ni ragwelir y byddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith sylweddol ar ddisgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd eraill yn nalgylch Rhydaman.

iii. Disgyblion sy'n mynychu ysgolion cynradd nad ydynt yn nalgylch Rhydaman

Ni ddisgwylir i'r cynnig gael effaith sylweddol ar ddisgyblion sy'n mynychu cynradd neu ysgolion y tu allan i ddalgylch Rhydaman.

8.1 Effaith ar Staff

Cyfrifiad Blynyddol y Gweithlu Ysgolion (CBGY) 2026 – Cymhwysedd Iaith Staff Ysgol Bro Banw

Mae cyfran sylweddol o staff addysgu yn Ysgol Bro Banw yn dangos sgiliau Cymraeg cryf, gyda thua 56% yn cael eu hasesu ar lefel Uwch neu Fedrus, a 16% arall ar lefel Ganolradd. Mae hyn yn dangos bod tua 72% o athrawon yn gallu cyflawni, neu yn agos at gyflawni, drwy gyfrwng y Gymraeg.

O fewn y garfan staff cymorth, mae gallu Cymraeg yn fwy amrywiol, gyda thua 19% yn cael eu hasesu ar lefel Uwch neu Hyfedr, tra bod cyfran fwy ar lefel Mynediad neu heb sgiliau Cymraeg.

Ar y cyfan, er bod sylfaen gadarn o gapasiti Cymraeg yn y gweithlu addysgu, mae carfan o staff o hyd, yn enwedig ymhlith staff cymorth, nad ydynt eto yn gallu gweithio'n hyderus drwy gyfrwng y Gymraeg. Byddai cyflwyno'r model cyflwyno ieithyddol arfaethedig yn raddol yn rhoi cyfle strwythuredig i staff ddatblygu a chryfhau eu sgiliau Cymraeg, a thrwy hynny gynyddu gallu cyffredinol yr ysgol i ddarparu mwy o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.

8.2 Effaith ar Drefniadau Llywodraethu

Ni fyddai gweithredu'r cynnig yn arwain at newidiadau i drefniadau llywodraethu yn yr ysgol.

8.3 Effaith ar ansawdd a safonau mewn addysg

i) Dysgu ac Addysgu

Safonau a chynnydd grwpiau penodol ac o ran sgiliau yn gyffredinol

Mae'r Cyngor yn disgwyl y byddai diwygio darpariaeth iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar ddarpariaeth addysgol, safonau a chynnydd disgyblion yn gyffredinol. Gan y byddai'r newid yn cael ei gyflwyno fesul cam, disgwylir i'r gweithredu arwain at ddefnydd mwy effeithiol ac effeithlon o adnoddau, gan ddileu'r angen am ddarpariaeth ddyblyg a sicrhau gwell cyfleoedd dysgu i ddisgyblion ar draws pob ystod oedran.

Rhagwelir y byddai newid categori iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau pob disgybl, gan gynnwys y rhai o grwpiau penodol o ddysgwyr fel disgyblion sydd â Saesneg fel Iaith Ychwanegol, y rhai sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, Plant sy'n derbyn gofal a disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Mae'r Cyngor hefyd yn disgwyl y byddai'r newid yn arwain at welliannau yn ansawdd yr addysgu, gyda gwell cefnogaeth Dysgu Proffesiynol cyfrwng Cymraeg a chyfleoedd cydweithio i staff, gan gynnwys gweithio mewn partneriaeth ag ysgolion eraill i rannu arferion addysgegol effeithiol.

Byddai'r newid arfaethedig yn cefnogi athrawon i adeiladu'n fwy systematig ar wybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau presennol disgyblion, tra'n cynnig ystod ehangach a mwy cydlynol o brofiadau dysgu sy'n datblygu diddordebau a sgiliau llythrennedd disgyblion ar draws Ardaloedd.

Ehangder, Cydbwysedd a Phriodoldeb y Cwricwlwm

Rhagwelir y byddai diwygio categori iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar ehangder, cydbwysedd a phriodoldeb y cwricwlwm. Drwy ddileu'r angen i ddyblygu darpariaeth mewn Dysgu Sylfaen, byddai'r ysgol mewn sefyllfa well i gyflwyno cwricwlwm cydlynol sy'n cyd-fynd yn llawn â gofynion Cwricwlwm i Gymru a'r uchelgeisiau a nodir yn *Ein Cenhadaeth Genedlaethol*.

Datblygu Sgiliau

Disgwylir i'r newid arfaethedig gael effaith gadarnhaol ar sgiliau llythrennedd disgyblion, gyda chefnogaeth gwell cyfleoedd i rannu arbenigedd ac adnoddau staff ar draws pob cam o'r ysgol. Yn benodol, byddai'n cryfhau sgiliau Cymraeg disgyblion, gan alluogi pob dysgwr i ddod yn ddefnyddwyr dwyieithog hyderus o'r Gymraeg a'r Saesneg. Byddai'r newid hefyd yn gwella'r defnydd o'r Gymraeg mewn dysgu ffurfiol a chyd-destunau ysgol anffurfiol, gan atgyfnerthu datblygiad iaith drwy gydol y diwrnod ysgol.

ii) Lles, Gofal, Cefnogaeth ac arweiniad

Byddai diwygio'r ddarpariaeth iaith yn y cyfnod Dysgu Sylfaen i Prif Iaith-Cymraeg (Categori 3) yn cefnogi'r ysgol i gryfhau tracio a monitro cynnydd disgyblion o'r camau cynharaf o addysg. Byddai sefydlu sylfaen glir i'r Gymraeg yn galluogi asesu a chynllunio mwy cyson wrth i ddisgyblion symud ymlaen drwy'r ysgol, gan gynnwys wrth iddynt symud i'r llwybr Prif Iaith- Cymraeg neu Ddwy Iaith o flwyddyn 3 ymlaen.

Mae'r Cyngor yn disgwyl y byddai'r model hwn yn gwella ymhellach y ddarpariaeth sy'n cefnogi cymorth dysgu, datblygiad personol a lles, gan gynnwys ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Byddai cyflwyno darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn raddol, ynghyd â llwybrau dilyniant clir, yn cefnogi disgyblion i ddatblygu hyder, annibyniaeth a gwytnwch, tra'n parhau i dderbyn cymorth priodol wedi'i deilwra i'w hanghenion unigol.

Byddai'r dull arfaethedig hefyd yn cryfhau dealltwriaeth disgyblion o'r iaith a'r diwylliant Cymraeg, ochr yn ochr â'u hymwybyddiaeth o'r gymuned leol a'r byd ehangach.

Byddai cyflwyno darpariaeth Prif Iaith-Cymraeg yn y Dysgu Sylfaen yn helpu i ymgorffori'r Gymraeg mewn dysgu ffurfiol a bywyd ysgol bob dydd, gan gefnogi ymdeimlad o berthyn a hunaniaeth disgyblion wrth iddynt symud ymlaen trwy eu haddysg.

O Flwyddyn 3 ymlaen, byddai argaeledd llwybrau Prif Iaith-Cymraeg a Dwy Iaith yn caniatáu i ddisgyblion barhau â'u dysgu mewn ffordd sy'n adlewyrchu eu datblygiad iaith a'u hanghenion orau. Byddai addysgu disgyblion trwy fodelau iaith cliriach a mwy diffiniedig yn cefnogi gwell cydlyniant o fewn dosbarthiadau a grwpiau blwyddyn, gan gyfrannu'n gadarnhaol at ymgysylltiad a lles disgyblion.

Mewn dosbarthiadau lle mae angen cyflwyno dwyieithog ar hyn o bryd, byddai symud tuag at ddarpariaeth Gymraeg a dwyiaith fwy diffiniedig yn lleihau'r angen am addysgu ailadroddus yn y Gymraeg a'r Saesneg. Byddai hyn yn galluogi gwersi i fynd rhagddo ar gyflymder mwy priodol, gwneud defnydd mwy effeithiol o amser dysgu, a chefnogi agweddau cadarnhaol at ddysgu, gyda manteision cysylltiedig i les disgyblion.

iii) Arwain a Gwella

Ansawdd ac Effeithiolrwydd Arweinyddiaeth, Hunanwerthuso a Chynllunio Gwella

Rhagwelir y byddai diwygio darpariaeth iaith yr ysgol yn cael effaith gadarnhaol ar arweinyddiaeth, rheoli a chynllunio gwella. Byddai sefydlu darpariaeth Prif Iaith-Cymraeg Gymraeg Dysgu Sylfaen, ochr yn ochr â llwybrau iaith diffiniedig o flwyddyn 3 ymlaen, yn cefnogi arweinwyr i fynegi rhesymeg addysgol glir a chydlynol ar gyfer dylunio a dilyniant y cwricwlwm.

Byddai'r dull hwn hefyd yn cefnogi arweinwyr a rheolwyr i ymateb yn effeithiol i flaenoriaethau cenedlaethol ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg, gan gynnwys darparu cyfleoedd pwrpasol i ddisgyblion ddatblygu sgiliau iaith Gymraeg mewn cyd-destunau dysgu ffurfiol ac anffurfiol.

Disgwylir i lwybrau iaith cliriach gefnogi ffocws mwy miniog ar hunanwerthuso gan alluogi arweinwyr i gynllunio gwelliant yn fwy effeithiol ar draws camau.

Byddai cyflwyno model graddol gyda darpariaeth iaith wedi'i ddiffinio'n gliriach yn caniatáu i arweinwyr a rheolwyr weithredu'n fwy effeithlon, gan leihau cymhlethdod a galluogi mwy o ffocws ar godi safonau, cefnogi dysgwyr a datblygu darpariaeth o ansawdd uchel ar draws yr ysgol.

Dysgu Proffesiynol

Byddai'r newid arfaethedig yn cefnogi gwell cyfleoedd dysgu proffesiynol i staff, yn enwedig mewn perthynas ag addysgeg cyfrwng Cymraeg. Byddai cynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng

Cymraeg yn y blynyddoedd cynnar, ochr yn ochr â llwybrau strwythuredig wedi hynny, yn galluogi staff i ymgysylltu'n llawnach mewn cydweithrediad ag ysgolion a rhwydweithiau cyfrwng Cymraeg a dwyieithoedd, gan gynnwys cyfleoedd i rannu arferion effeithiol yn lleol ac yn rhanbarthol. Byddai hyn yn cefnogi datblygiad hyder, arbenigedd a chysondeb staff mewn addysgu'r Gymraeg.

Defnydd o adnoddau

Byddai gweithredu'r model arfaethedig yn cefnogi defnydd mwy effeithlon o adnoddau dros amser, yn enwedig trwy leihau'r angen i ddyblygu darpariaeth ar draws gwahanol ffrydiau iaith. Wrth i'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gael ei chryfhau a'i hymgorffori'n raddol, byddai'r ysgol mewn sefyllfa well i ddefnyddio staffio, adnoddau dysgu a llety yn fwy effeithiol i gefnogi addysgu a dysgu o ansawdd uchel.

Effaith ar grwpiau sy'n agored i niwed, gan gynnwys anghenion dysgu ychwanegol (ADY)

Byddai'r dull arfaethedig yn darparu mwy o gyfleoedd i gefnogi dysgwyr sy'n agored i niwed, gan gynnwys disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol, trwy ddilyniant a pharhad cliriach o'r cyfnod Dysgu Sylfaen ymlaen. Byddai cryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn gynnar yn cefnogi dulliau cyson o gymorth ac ymyrraeth dysgu.

Cyflawni'r Cwricwlwm ar draws y Dysgu Sylfaen a Blynyddoedd 3-6

Rhagwelir y byddai'r newid arfaethedig yn cael effaith gadarnhaol ar allu'r ysgol i gyflwyno'r cwricwlwm llawn ar draws Dysgu Sylfaen a chyfnodau diweddarach. Byddai lleihau'r angen am ddarpariaeth ddyblyg yn galluogi'r ysgol i gyflwyno cwricwlwm mwy cydlynol a chytbwys sy'n cyd-fynd â Chwricwlwm i Gymru.

Er y gall rhai heriau godi yn ystod y cyfnod pontio wrth i'r model newydd gael ei gyflwyno'n raddol, byddai'r Cyngor yn parhau i gefnogi'r ysgol drwy gydol y gwaith gweithredu i sicrhau bod disgyblion ym mhob cam yn derbyn cwricwlwm priodol, o ansawdd uchel a bod parhad dysgu yn cael ei gynnal.

8.4 Safonau Addysg yn Ysgol Bro Banw

Adroddiad Arolwg Estyn, Ysgol Bro Banw, Ionawr 2024

Mae Ysgol Bro Banw yn darparu amgylchedd dysgu croesawgar, meithrin a chynhwysol i ddisgyblion. Mae arweinwyr a staff yn rhoi buddiannau'r plentyn wrth wraidd popeth maen nhw'n ei wneud, sy'n ymgorffori eu gweledigaeth o 'Annog pob plentyn i ddisgleirio'. Maent yn darparu cefnogaeth gref i ddisgyblion sy'n mynychu'r dosbarthiadau cyfrwng Saesneg, cyfrwng Cymraeg a'r dosbarthiadau darpariaeth addysgu arbenigol. Mae'r cwricwlwm arloesol a chyffrous sy'n seiliedig ar ymchwiliad yn ysgogi diddordebau a brwdfrydedd

disgyblion dros ddysgu. Er bod llawer o ddisgyblion yn dechrau'r ysgol gyda sgiliau cymharol wan, mae'r rhan fwyaf yn gwneud cynnydd cryf yn eu dysgu dros amser.

Mae athrawon yn cynllunio profiadau dysgu cyfoethog sy'n darparu cwricwlwm ysgogol a hynod ddifyr i ddisgyblion. Mae hyn yn caniatáu i ddisgyblion ddefnyddio ystod o sgiliau gan gynnwys eu sgiliau rhifedd, llythrennedd a meddwl i ddatrys problemau bywyd go iawn. Yn ogystal, mae'r pwyslais cryf a roddir ar ddatblygu ymwybyddiaeth disgyblion o'u '*Cynefin'* neu ardal leol ac o hanes a threftadaeth Cymru, yn cefnogi disgyblion i ddysgu'n effeithiol iawn.

Er nad yw'r rhan fwyaf o ddisgyblion sy'n mynychu'r dosbarthiadau cyfrwng Cymraeg yn siarad yr iaith gartref, maent yn gwneud cynnydd cryf yn eu sgiliau Cymraeg yn ystod eu hamser yn yr ysgol. Fodd bynnag, mae sgiliau Cymraeg disgyblion mewn dosbarthiadau cyfrwng Saesneg wedi'u tanddatblygu.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion iau yn y dosbarthiadau cyfrwng Saesneg yn gwneud cynnydd priodol wrth ddefnyddio Cymraeg achlysurol, yn enwedig yn ystod sesiynau croeso bore. Maent yn ymateb yn briodol i awgrymiadau a chwestiynau cyfarwydd ac yn ymuno yn frwdfrydig gyda chaneuon a rhigymau. Wrth i ddisgyblion symud drwy'r ysgol, mae'r mwyafrif yn defnyddio ystod gyfyngedig o eirfa ac yn deall geiriau ac ymadroddion sylfaenol yn y dosbarth ac yn ystod gwersi Cymraeg. Fodd bynnag, ar y cyfan, nid yw disgyblion yn y dosbarthiadau cyfrwng Saesneg yn gwneud digon o gynnydd wrth ddysgu deall a siarad Cymraeg.

8.5 Effaith ar ysgolion eraill

Ni ragwelir y byddai gweithredu'r cynnig yn cael effaith sylweddol ar ysgolion eraill. Mae'n bosibl y bydd rhai disgyblion yn dewis cael mynediad at ddarparwyr amgen Prif Iaith- Saesneg, rhannol Gymraeg (Categori 1) yn hytrach na chael mynediad at ddarpariaeth Prif Iaith- Cymraeg (Categori 3) neu Dwy Iaith (Categori 2) yn Ysgol Bro Banw. Felly, mae'n bosibl y bydd cynnydd yn nifer y disgyblion yn yr ysgolion hyn, fodd bynnag, mae'r niferoedd yn debygol o fod yn gymharol fach felly ni ragwelir y byddai'r effaith yn sylweddol.

8.6 Ystyriaethau/goblygiadau eraill

i) Goblygiadau Ariannol

Mae Ysgol Bro Banw yn cael ei hariannu yn unol â pholisi cyllido ysgolion Cyngor Sir Caerfyrddin ac mae'n derbyn adnoddau ar yr un sail ag ysgolion eraill o fewn yr awdurdod. Mae'r cyllid yn cael ei ddyrannu'n bennaf yn ôl niferoedd a chyfleusterau disgyblion yr ysgol, yn unol â fformiwla ariannu y Cyngor y cytunwyd arno.

Nid oes unrhyw ofynion gwariant cyfalaf yn gysylltiedig â'r cynnig hwn.

ii) Tir ac adeiladau

Ni fydd angen trosglwyddo tir nac adeiladau o ganlyniad i'r cynnig hwn.

iii) Trefniadau Derbyn

Ni fydd unrhyw newid i'r trefniadau derbyn.

Pe bai'r cynnig presennol yn cael ei weithredu, byddai derbyniadau i'r ysgol yn parhau i gael eu gweinyddu gan y Cyngor yn unol â Pholisi Derbyn y Cyngor, sydd ar gael ar-lein yn: Polisi Derbyn Ysgolion Cyngor Sir Caerfyrddin

Byddai angen i ddisgyblion newydd sy'n dymuno mynychu'r ysgol wneud cais am le yn unol â threfniadau derbyn y Cyngor.

Trefniadaeth a Derbyniadau Ysgolion
Cyngor Sir Caerfyrddin
Yr Adran Addysg a Hamdden
Neuadd y Sir
Caerfyrddin
SA31 1JP
E-bost: derbyniadau@sirgar.gov.uk

iv) Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA)

Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) y Cyngor ar gyfer 2022-32 yn nodi nod y Cyngor i ddarparu darpariaeth gydraddoldeb i ddysgwyr cyfrwng Cymraeg yn Sir Gaerfyrddin.

Byddai gweithredu'r cynnig yn sicrhau y byddai gan bob disgybl yn Rhydaman fwy o fynediad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyiaith drwy gydol eu hamser yn yr ysgol, gan sicrhau eu bod yn datblygu sgiliau dwyieithog yn y Gymraeg a'r Saesneg. Byddai hyn yn arwain at gynnydd yn nifer y disgyblion sy'n cael mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg, gan gyfrannu felly at dargedau'r Cyngor i gynyddu nifer y disgyblion sy'n astudio drwy gyfrwng y Gymraeg, a nod Llywodraeth Cymru i gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

Ar ôl gweithredu'r cynnig yn llawn, byddai gwell cyfleoedd cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr fynychu darpariaeth Dysgu Sylfaen cyfrwng Cymraeg llawn, gan gynnwys gwell cyfleoedd i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg drwy'r ysgol mewn darpariaeth Gymraeg neu Ddwyiaith yn bennaf o flwyddyn 3.

9. Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Mae Asesiad Effaith Integredig wedi'i baratoi fel dogfen ar wahân mewn perthynas â'r cynnig hwn a dylid ei ddarllen ochr yn ochr â'r ddogfen ymgynghori hon.

Mae'r Asesiad Effaith Integredig yn dod i'r casgliad bod disgwyl i'r cynnig gael effaith gadarnhaol gyffredinol. Mae'n nodi manteision mewn perthynas â chanlyniadau addysgol, datblygiad y Gymraeg a dilyniant dysgwyr hirdymor. Mae'r asesiad hefyd yn canfod bod y cynnig yn cefnogi cydraddoldeb, cynhwysiant a lles, gan gynnwys ar gyfer dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Nid oes unrhyw effeithiau andwyol sylweddol wedi'u nodi, er ei fod yn nodi pwysigrwydd gweithredu, monitro a chefnogaeth barhaus yn ofalus i sicrhau mynediad teg i bob dysgwr.

10. Asesiad Effaith yr Iaith Gymraeg (AEIG)

Mae Asesiad Effaith ar yr Iaith Gymraeg wedi'i baratoi fel dogfen ar wahân mewn perthynas â'r cynnig hwn a dylid ei ddarllen ochr yn ochr â'r ddogfen ymgynghori hon.

Mae'r Asesiad Effaith ar y Gymraeg yn dod i'r casgliad bod y cynnig yn debygol o gael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'n nodi mwy o ddefnydd o'r Gymraeg mewn addysgu, dysgu a bywyd ysgol ehangach, yn enwedig drwy drochi cynnar a llwybrau dilyniant clir. Nid oes unrhyw effeithiau negyddol sylweddol wedi'u nodi. Mae'r asesiad yn tynnu sylw at bwysigrwydd gweithredu fesul cam a monitro parhaus i gefnogi canlyniadau cadarnhaol i ddysgwyr a'r gymuned ehangach.

ATODIAD A

FFURFLEN YMATEB

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin yn ymgynghori ar y cynnig:

gwneud **newid rheoledig** i ddarpariaeth Gymraeg yr ysgol. Mae'r cynnig fel a ganlyn:

1. **Byddai Dysgu Sylfaen (Meithrin i Flwyddyn 2)** yn **dod yn Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3)** ar gyfer pob disgybl.
2. **O Flwyddyn 3 ymlaen**, byddai rhieni'n gallu dewis un o ddau lwybr:
    1. **Prif Iaith - Cymraeg (Categori 3),** neu
    2. **Dwy Iaith (Categori 2).**

1. Byddai'r newid hwn yn cael ei gyflwyno**'n raddol**, bob **blwyddyn**, gan ddechrau gyda'r oed Meithrin ym **mis Medi 2027**.
2. **Byddai disgyblion sydd ar y gofrestr ar hyn o bryd** yn parhau â'u haddysg heb darfu, gan y byddai newidiadau yn berthnasol i grwpiau blwyddyn newydd yn unig wrth iddynt fynd i mewn i'r ysgol.
3. Ni fyddai unrhyw newid i'r ddarpariaeth iaith a ddarperir gan y canolfannau arbenigol sydd wedi'u lleoli yn yr ysgol.

Mae'r ffurflen ymateb ganlynol yn caniatáu i randdeiliaid wneud sylwadau ar y cynnig.

Gall ymgyngoreion gyflwyno eu barn o blaid neu yn erbyn y cynnig.

Ni fydd ymatebion a dderbynnir yn ystod y cyfnod ymgynghori yn cael eu trin fel gwrthwynebiadau statudol. Os yw ymgyngoreion yn dymuno gwrthwynebu, bydd angen iddynt wneud hynny yn ystod y cyfnod gwrthwynebiad statudol.

---

1. Pa un o'r canlynol sy'n disgrifio eich cysylltiad â'r ysgol yr effeithir arni gan y cynnig hwn?

☐ Rhiant/gwarcheidwaid
☐ Llywodraethwr
☐ Aelod o'r gymuned
☐ Arall: nodwch os gwelwch yn dda

☐ Darpar riant/gwarcheidwaid
☐ Staff
☐ Cyngor Cymuned
_____

Rhowch unrhyw sylwadau ar y cynnig i ddiwygio'r ddarpariaeth Gymraeg yn Ysgol Bro Banw

2. A oes unrhyw opsiynau eraill y dylai'r Awdurdod Lleol fod yn eu hystyried ar gyfer Ysgol Bro Banw?

☐ Oes ☐ Nac Oes

Os oes, amlinellwch yr opsiynau amgen:

3. Oes gennych unrhyw bryderon am effaith y cynnig ar unrhyw un o'r canlynol:

☐ Y Gymuned

☐ Pobl o nodweddion gwarchodedig *h.y. oedran, anabledd, ailbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil, crefydd neu gred, rhyw neu gyfeiriadedd rhywiol*

☐ Arall: nodwch os gwelwch yn dda _____

Rhowch fanylion isod os gwelwch yn dda:

4. Mae'n ofynnol i ni yn ôl Safonau'r Gymraeg ystyried effeithiau unrhyw benderfyniadau polisi ar y Gymraeg.

a.) Yn eich barn chi, pa effeithiau cadarnhaol neu andwyol fyddai'r cynnig hwn yn ei chael ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg ac i drin y Gymraeg ddim llai ffafriol na'r iaith Saesneg?

b. Sut ydych chi'n meddwl y gellid llunio'r cynnig neu ei adolygu fel y byddai'n cael effeithiau cadarnhaol neu fwy cadarnhaol ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg ac i drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg?

c. Sut ydych chi'n meddwl y gellid llunio'r cynnig neu ei adolygu fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol nac yn cael llai andwyol ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg ac i drin y Gymraeg ddim yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg?

5. Ar ddiwedd y cyfnod ymgynghori, bydd Adroddiad Ymgynghori yn cael ei gyhoeddi yn crynhoi'r materion a godwyd gan yr ymgyngoreion ac ymateb yr Awdurdod Lleol i'r materion hynny.
Hoffech gael gwybod am gyhoeddi'r Adroddiad Ymgynghori?
☐ Hoffwn ☐ Na hoffwn

Os oes, rhowch gyfeiriad e-bost neu gyfeiriad post a dewis iaith (Saesneg/Cymraeg):

_____

_____

Diolch am lenwi'r ffurflen ymateb.

Dylid anfon ffurflenni ymateb wedi'u llenwi i'r cyfeiriad canlynol, **i gyrraedd erbyn 20 Hydref 2026 fan bellaf** neu eu hanfon drwy e-bost i'r cyfeiriad e-bost isod.

Mr Owain Lloyd
Cyfarwyddwr Addysg a Hamdden
Neuadd y Sir
Caerfyrddin
SA31 1JP

E-bost: cscabrobanw@sirgar.gov.uk

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Cyngor **Sir Gâr**
Carmarthenshire
County Council